

УДК 340:331.45

В. Б. Пасічнюк, асистент

Національний університет водного господарства та природокористування
Кафедра конституційного права та галузевих дисциплін
вул. Приходька, 75, Рівне, 23003, Україна

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Стаття присвячена дослідженню історії становлення та розвитку правового забезпечення сфери охорони праці. Проаналізовано перші історичні законодавчі акти, які забезпечували належний стан умов праці у Франції, Великобританії, Росії та США. Визначено першооснови правового регулювання охорони праці в Україні.

Ключові слова: правове регулювання, охорона праці, безпечні і нешкідливі умови праці, інспекція з питань праці, трудове законодавство.

Постановка проблеми. Існування людини безпосередньо пов'язано із її працею. Адже лише працюючи, людина може здобути різні засоби для існування. А. С. Бочарникова зазначає, що характер трудової діяльності формується під впливом необхідності спрямування зусиль учасників трудового процесу на досягнення кінцевої мети виробництва, витрачаючи при цьому якомога менше енергії суб'єкта праці та забезпечуючи безпеку в цьому процесі [7, с. 235]. Виконуючи ту чи іншу роботу, людина схильна покращувати умови праці, забезпечуючи безпеку і належне середовище собі та оточуючим. Тому, на нашу думку, виникнення охорони праці людини безпосередньо пов'язане із виникненням її трудової діяльності. Що ж стосується правового регулювання охорони праці, то ми приходимо до висновків, що окремі елементи цього нормативно-правового інституту вже встановлювались в нормативних документах різних держав з 15 століття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти охорони праці містяться в працях А. Б. Агапова, А. О. Водяника, Т.О. Дідковської, П.О. Ізуїти, В.І. Чудовського та інших, проте на сьогодні не відбулось системного дослідження історії становлення та розвитку правового регулювання галузі охорони праці. Тому, на нашу думку, доцільно було б з'ясувати історичні закономірності розвитку законодавства про охорону праці та систематизувати отриманні знання.

Мета статті полягає в історико-правовому дослідженні становлення і розвитку законодавства про охорону праці в Україні та за її межами.

Виклад основного матеріалу. Охорона праці в історико-правовому розумінні є нормативно-правовим інститутом, який має тривалу а, головне, особливу історію становлення. Він включає в себе різні норми, що містяться в актах законодавства. Щодо адміністративно-правового регулювання охорони праці, то, на наш погляд, його історичним початком є наглядова діяльність Гірничої колегії в Росії. Даний орган був створений відповідно до Указу Петра I. Згідно з його Указом, метою створення Гірничої колегії було забезпечення розвитку гірничої справи в Росії, а також керівництво та нагляд за гірничозаводською промисловістю. На думку науковців, саме з цього часу почалося формування вітчизняної гірничої адміністрації з її власними місцевими органами, які контролювали діяльність казенних та приватних заводів. Петро I не зупинився на досягнутому і вже у 1720 році на вугільних шахтах започаткував дотримання норм безпечного використання драбин та покращив умови праці робітників [13].

В період царювання імператриці Анни Іоанівни в 1734 році був заснований нагляд за умовами праці в особі одного обер-комісара і трьох комісарів «для лучшего за фабриками смотрения». Після скасування кріпосного права в Російській імперії у 1861 році, організований орган спеціального нагляду за безпекою робіт у гірничій промисловості, який мав назву «гірничя поліція». Варто нагадати, що в цей час Україна перебувала в складі Російської імперії [7, с. 14].

Щодо наступних російських історичних нормативних актів галузі охорони праці, то ними стали Положення від 1835 року «Про відносини між господарями фабричних заводів і робочими людьми» і Положення 1845 року «Про заборону фабрикантам призначати трудові роботи працівникам молодше 12 років». Перше положення носило загальний характер і стосувалося селян, яких господар відпускав працювати на фабрику. Другий акт забороняв призначати роботу з 12 години ночі до 6 години ранку для працюючих на фабриках малолітніх осіб [7, с. 16]. Важливе значення в той час відіграли і деякі законодавчі акти. Зокрема, Закон від 12 червня 1884 року «Про шкільне навчання малолітніх, які працюють на фабриках, заводах і мануфактурах» рекомендував і зобов'язував господарів відкривати школи при фабриках і заводах для підвищення освітнього рівня малолітніх працівників. А Закон від 3 червня 1885 року «Про заборону нічної роботи неповнолітніх і жінок на фабриках» прописував обмеження щодо застосування праці неповнолітніх і жінок в нічний період часу [10]. У 1913 році всі існуючі в Росії закони в галузі охорони праці були інкорпоровані в Статут «Про промислову працю» і опубліковані в збірнику законів Російської Імперії. Цією дією державна влада зробила перший крок на шляху перетворення трудового права в самостійну галузь [8, с. 32].

11 листопада 1917 року в Росії був прийнятий Декрет про 8-годинний робочий день при 48-годинному робочому тижні. Тоді ж були встановлені також перерви під час праці, скорочення робочого тижня у шкідливих умовах праці, заборона праці жінок і підлітків на підземних і понаднормових роботах і встановлення для підлітків 6-годинного робочого дня [8, с. 140]. 17 травня 1918 року Декретом «Про заснування інспекції праці» відбулось заснування першої сучасної адміністративної складової державного нагляду і контролю за станом охорони праці. Відповідно до цього документу інспекція праці мала на меті охорону життя, здоров'я і праці всіх осіб, зайнятих господарською діяльністю, а її повноваження поширювались на всю сукупність умов праці трудящих, як на місцях їх роботи, так і поза ними. Інспектори праці обирались радами професійних спілок. На цей орган покладался нагляд і контроль за проведенням в життя декретів, постанов та інших актів Радянської влади в галузі охорони інтересів трудящих, а так само і безпосереднє прийняття необхідних заходів з охорони безпеки, життя і здоров'я робітників [10].

Проводячи дослідження, ми схильні вважати, що першовитоки сучасного кодифікованого правового регулювання охорони і забезпечення належних умов праці походять з першого радянського Кодексу законів про працю. Він був прийнятий в 1918 році Верховною Радою Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки. Враховуючи, що рішенням Центрального Виконавчого Комітету Української Соціалістичної Радянської Республіки дію цього Кодексу було поширено і на Україну, то коротко дамо йому характеристику. В першу чергу, в ньому підкреслювалось, що умови праці в державних установах регламентуються положеннями, затвердженими центральною радянською владою в особі Народного комісаріату праці (стаття 7), а умови праці на всіх підприємствах і у виробництвах виробляються професійними спілками по угоді з керівниками чи власниками підприємств і господарств, затвердженими Народним комісаріатом праці. Кодекс крім вступу і додатків, містив 9 розділів і 137 статей. Розділ 9 іменувався «Охорона праці». Кодекс встановлював восьмигодинний робочий день. Передбачалось скорочення робочого дня при роботі в нічний час. Чітко закріплювався порядок понаднормових робіт, перерви в роботі, адміністративні повноваження інспекції праці, технічної інспекції і представників санітарного нагляду [14]. Даючи в цілому оцінку Кодексу законів про працю 1918 року, безумовно, треба відзначити, що це був на той час один із самих передових правових актів в галузі праці у всьому світі. Тут отримали свій розвиток по суті всі основні інститути трудового права. Головним недоліком було те, що більша частина його положень носила на практиці декларативний характер. Це було пов'язано з початком Громадянської війни, а також самої природи більшовицької влади, яка передбачала створення і реалізації доктрини «військового комунізму» при якому головними ставали директиви партійних, державних та військових органів.

В 1922 році був прийнятий новий Кодекс законів про працю. Він формувався на основі попереднього кодексу, проте був розширений і тепер містив 192 статті, 17 розділів та

2 додатки. Розділ 14 документу іменувався «Охорона праці». В цьому розділі містились важливі норми з охорони праці. Зокрема, відповідно до статті 138, ні одне підприємство не могло почати працювати без санкції інспекції праці. Стаття 139 встановлювала обов'язок всіх підприємств встановлювати всі необхідні умови задля зменшення шкідливих умов праці, попереджувати нещасні випадки, і забезпечувати місця роботи працівників в необхідному санітарному стані. На роботах із шкідливими умовами праці працівникам повинні бути видані спеціальний одяг та взуття, а також маски, респіратори, мило і інші захисні засоби за рахунок цих підприємств. За статтею 142 кодексу на виробництвах, пов'язаних із небезпекою професійного отруєння працівникам в якості протиотруйних засобів повинні видаватись жири або нейтралізуючі субстанції. Такі видачі фінансуються за рахунок роботодавця [12].

У наступний період часу в Союзі Радянських Соціалістичних Республік було прийнято значну кількість різних документів з охорони праці. До основних можна віднести: Положення про права профспілкового комітету підприємства (1971) [19], Типові правила внутрішнього розпорядку (1984) [20], Положення про порядок розгляду трудових спорів (1974) [18], Положення про технічну інспекцію праці (1977) [9] і багато інших.

Потужною реформою трудового законодавства в Радянському Союзі було прийняття в 1972 році нового Кодексу законів про працю. Його детальний аналіз свідчить про зосередження в ньому великої кількості норм з охорони праці, більшість з яких використовуються і дотепер. Оскільки даний кодекс діяв на території України, і містив багато норм з охорони праці працівників, дамо йому загальну характеристику. Зокрема, стаття 1 Кодексу визначала право всіх працівників на здорові і безпечні умови праці та на об'єднання в професійні спілки. В статті 8 вказувалось, що в колективному договорі повинні міститись обов'язки адміністрації та фабричного, заводського місцевого комітету професійної спілки по охороні праці. За статтею 42 встановлювалась нормальна тривалість робочого часу в кількості 41 година на тиждень. В свою чергу, в статті 44 Кодексу визначалось, що для працівників зайнятих на шкідливих умовах праці встановлюється скорочена тривалість робочого часу – не більше 36 годин на тиждень [9]. Стаття 82 Кодексу встановлювала, що на важких роботах та роботах із важкими умовами праці а також роботи в місцях з особливими кліматичними умовами здійснюється підвищена оплата праці [12].

За Кодексом законів про працю 1972 року адміністрація підприємства, установи, організації зобов'язувалась забезпечувати нормальні умови праці, зокрема: справний стан машин, станків та верстатів; своєчасне забезпечення технічною документацією; необхідну якість матеріалів, інструментів, необхідних для виконання роботи, їх своєчасна передача працівнику; своєчасне забезпечення виробництва електроенергією, газом та іншими джерелами енергоживлення; безпечні і здорові умови праці (виконання норм і правил по техніці безпеки, необхідне освітлення, утеплення, вентиляція, унеможливлення шкідливих чинників шуму, вібрацій, які негативно впливають на здоров'я працівників) [12].

В статті 139 Кодексу встановлювалось імперативне правило, що на всіх підприємствах, в установах, організаціях створюються здорові і безпечні умови праці. Забезпечення здорових і безпечних умов праці покладається на адміністрацію підприємств, установ, організацій. За Кодексом 1972 року виробничі будівлі, споруди, обладнання, технологічні процеси повинні відповідати вимогам з охорони праці, забезпечувати здорові і безпечні умови праці. Жодне підприємство, цех, дільниця, виробництво не впроваджувались в виробництво якщо на них не забезпечувались здорові і безпечні умови праці. До обов'язків роботодавця, відповідно до змісту статей розділу «Охорона праці» також відносилось: забезпечувати належне технічне обладнання всіх робочих місць і створювати на них умови роботи, що відповідають правилам з охорони праці (правилам з техніки безпеки, санітарним нормам і правилам та ін.); проводити інструктажі з охорони праці, по техніці безпеки, виробничої санітарії, протипожежної охорони; здійснювати постійний контроль за дотриманням працівниками всіх вимог інструкцій з охорони праці; своєчасно і правильно проводити розслідування і облік нещасних випадків на виробництві; виділяти спеціальний

одяг, взуття, мило, молоко, газовану солону воду, знешкоджуючі засоби, а також кошти на охорону праці і інше [9].

Не можна не відзначити те, що початок забезпечення необхідних умов праці працівників на рубежі 18 століття здійснювалось і в ряді інших країн. Перша згадка про правове регулювання небезпечних умов праці в Європі безпосередньо пов'язано із спалахом лихоманки на бавовняних фабриках поблизу Манчестера в 1784 році. Очевидці тих подій стверджували, що недуга була наслідком відсутності належних санітарних умов та охорони праці на фабриках та підприємствах. Хвороба розгорнула активну громадську позицію в Великобританії щодо нетерпимості до дитячої праці в небезпечних для життя і здоров'я умовах. Лікар Томас Персіваль неодноразово гостро обстоював думку громадськості з приводу незастосування праці неповнолітніх в важких і небезпечних для здоров'я умовах праці в мировому суді. Наслідком цієї громадської діяльності лікаря Томаса Персіваля був підсумковий звіт суду, що рекомендував обмеження дитячих робочих годин [6].

Наступним важливим історичним документом в сфері охорони праці був акт Парламенту Сполученого Королівства, прийнятий в 1802 році під назвою «Здоров'я і Мораль Учнів». Це був перший, крок до ефективного законодавчого регулювання охорони праці дітей. Закон обмежував робочий час неповнолітніх до дванадцяти в день і скасовував їх нічну роботу. Також закон вимагав, щоб на бавовняних фабриках і заводах функціонували ефективні вентиляційні системи і забезпечувались основні вимоги до чистоти в приміщеннях. Учні на фабриках повинні навчатись та здобути базову освіту, а також відвідувати релігійні служби, принаймні один раз на місяць. За новим законом кожен учень повинен забезпечуватись двома комплектами одягу, білизною, панчолами, головними уборами і взуттям. Учні не могли працювати в нічний час (в період з 9 години вечора до 6 години ранку). Сама тривалість їх робочого часу не перевищувала 12 годин на день. Акт «Здоров'я і мораль учнів» вступив в силу 2 грудня 1802 року і стосувався всіх текстильних фабрик і заводів, які використовують найману працю трьох або більше учнів. За законом місцеві судді повинні були призначити двох інспекторів для забезпечення того, щоб заводи і фабрики неодмінно дотримувались закону. До даних осіб встановлювались суворі вимоги. Вони мали право накладати штрафи за недотримання закону і могли відвідати фабрику чи завод в будь-який час дня [6].

Закон повинен був відображатися в двох місцях на заводі. До власників, які відмовлялися виконувати будь-які норми цього закону застосовували стягнення у вигляді штрафу від £ 2 і до £ 5. В Європі вважається, що саме «Здоров'я і мораль учнів» від 2 грудня 1802 року проклав шлях для майбутнього правового регулювання питання охорони праці на підприємствах по всьому світі [3].

Дещо пізніше у Франції теж розпочалось формування історичних підвалин правового регулювання охорони праці дітей. Воно було спровоковано тим, що на початку 19 століття французькі лікарі та економісти здійснювали розслідування умов праці робітників. Розслідування показали страшну ситуацію з експлуатацією дітей на фабриках по всій країні. За наслідками розслідування авторитетний лікар та науковець Луї Рене в 1840 році опублікував таблицю фізичного і морального стану працівників, в якій містилася зведена інформація про тогочасні страхітливі умови праці дітей в Франції [4].

В результаті, 22 березня 1841 року був прийнятий Закон Франції «Про дитячу працю» який став основоположним нормативно-правовим актом в тогочасному питанні правового регулювання охорони праці дітей. Даний закон забороняв прийом на роботу дітей у віці до 8 років та роботу в нічний час (з 21 години вечора і до 5 години ранку) для дітей у віці до 13 років. Була встановлена обов'язкова освіта для дітей віком до 12 років. Контроль за умовами праці на підприємствах повинен був здійснюватися лідерами громад добровольців, що на думку очевидців, значно скоротило сферу застосування закону. Неефективний громадський контроль спровокував невиконання його працедавцями [5]. Тому, фактично негативна ситуація із умовами праці дітей в Франції проіснувала до 1868 року. Адже імператорський уряд постановою від 7 грудня 1868 року доручив гірським інженерам моніторингу функцію контролю за дитячою працею виробництві. Посадові особи цього державного органу хоча і були компетентні в даних повноваженнях, проте їх функціональна завантаженість теж не призвела до бажаного результату.

Разом з тим, не можна не відзначити про існування певних елементів правового регулювання охорони праці в Конституції Пилипа Орлика. Адже в главі Х цього документу вказано: «Треба, щоб панове полковники, сотники, отамани з усіма військовими та посполитими урядниками не наважувалися виконувати панщин та відробітки на своїх приватних господарствах силами козаків та посполитих, особливо тих, які ані до урядів їх, ані їм безпосередньо не належать: не примушувати до косіння сіна, збирання з полів урожаю та гатіння гребель, не віднімати та силою не змушувати продавати землю, не відбирати за будь-яку провину рухоме та нерухоме майно, не змушувати ремісників безоплатно виконувати свої домашні справи і козаків до розсилки приватної не залучати. Усе це Ясновельможний гетьман має владою своєю забороняти і сам того, як добрий приклад іншим, остерігатись і не чинити» [24]. А отже, ці норми, зокрема визначають заборону вищим посадовим особам використовувати різного роду працю козаків на своїх приватних іменнях, адже це призводить до їх втечі за кордон, смертей та хвороб. Цікавим є те, що державний контроль за такими порушеннями відповідно до Конституції здійснювався безпосередньо Гетьманом, що унеможливило його ефективність.

Список літератури

1. Aldrich, Mark. Preventing The Needless Peril of the Coal Mine: the Bureau of Mines and the Campaign Against Coal Mine Explosions, 1910-1940. [Текст] / Mark Aldrich // *Technology and Culture* 1995. – № 3 С. 483-518.
2. Aldrich, Mark. The Peril of the Broken Rail: the Carriers, the Steel Companies, and Rail Technology, 1900-1945. [Електронний ресурс]: Mark Aldrich // *Technology and Culture*. – 1999. – № 2 с. 263-291. – Режим доступу: <https://eh.net/encyclopedia/history-of-workplace-safety-in-the-united-states-1880-1970-2/>
3. Aldrich, Mark. Safety First: Technology, Labor and Business in the Building of Work Safety, 1870-1939. [Електронний ресурс]: Mark Aldrich // Baltimore: Johns Hopkins University Press, – 1997. – № 3. – pp. 490-492. – Режим доступу: <http://www.personal.umich.edu/~maggiel/Safety%20First%20Review.pdf>
4. Dewerpe Alain. Histoire, Sciences Sociales Alain Dewerpe, Le monde du travail en France, 1800-1950 [Електронний ресурс]: Alain Dewerpe // *Annales. Histoire, Sciences Sociales* 1994. – № 3. – С. 606-607. – Режим доступу: http://www.persee.fr/doc/ahess_03952649_1994_num_49_3_279283_t1_0606_0000_002
5. Dr Louis René Villermé Tableau de l'état physique et moral des ouvriers employés dans les manufactures de coton, de laine et de soie Textes choisis et présentés par Yves [Електронний ресурс]: TYL. Paris: Union générale d'Éditions. – 1971. – 316 p. – Режим доступу: http://classiques.uqac.ca/classiques/villermé_louis_rene/tableau_etat_physique_moral/villermé_tableau_ouvriers.pdf.
6. Gibbins, H. The Industrial History of England. Methuen & Co. [Електронний ресурс] // Gibbins, H // London, 1897 – С. 306. – Режим доступу: <http://archive.org/stream/industrialhisto01gibbgoog#page/n10/mode/2up>.
7. Бочарникова А. С. Історичні передумови правового регулювання охорони праці на підприємствах [Текст] / А. С. Бочарникова // *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ* – 2012. – № 3. – С. 235-241.
8. Гайко Г.І., Білецький В. С. Історія гірництва [Текст]: Підручник // за ред. Білецького В. С. – Київ-Алчевськ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», видавництво «ЛАДО» ДОНДТУ, 2013. – 542 с.
9. Глебова Р. Г. Кодекс законов о труде РСФСР [Текст]: с постатейными материалами. Изд. 2-е, перераб. и доп. / под ред. Р. Г. Глебовой. – М.: Юрид. лит., 1986. – 352 с.
10. Об учреждении инспекции труда [Електронний ресурс]: Декрет Совета Народных Комиссаров РСФСР от 17 мая 1918 г. – Режим доступу: [Http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/DEKRET/18-05-17.htm](http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/DEKRET/18-05-17.htm)
11. Об инспекции труда [Електронний ресурс]: Декрет Совета Народных Комиссаров РСФСР от 18 мая 1918 года. – Режим доступу: http://git50.rostrud.ru/informatsiya_o_gosudarstvennoy_inspektsii_truda/30460.html.
12. Об утверждении кодекса законов о труде [Електронний ресурс]: Закон РСФСР от 09.12.1971 (вместе с кодексом). – Режим доступу: <http://pravo.levonevsky.org/baza/soviet/sssr4839.htm>.
13. Історія наглядової діяльності в галузі охорони праці. Сайт управління державної праці у Хмельницькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://km.dsp.gov.ua/index.php?Newsid=591>
14. Киселев И. Я. Трудовое право России [Електронний ресурс]: Учебное пособие. – М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА–ИНФРА М), 2001. – 384 с. – Режим доступу: http://www.hist.msu.ru/Labour/Law/kodex_18.htm
15. Конституція [Електронний ресурс]: Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки Конституція, від 30.01.1937. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/001_001
16. Конституція [Електронний ресурс]: Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 20.04.1978 № 888-IX // – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/888-09/ed19780420>
17. Олійник О. М. Історія розвитку трудових відносин в 1918–1929 рр. та в роки незалежності України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень / О. М. Олійник. – Харків, 2003. – 19 с.
18. Про внесення доповнень і змін до Кодексу законів про працю Української РСР [Електронний ресурс]: Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 05.06.1975 № 3866-VIII. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1616-09>

19. Про затвердження Положення про права профспілкового комітету підприємства, установи, організації [Електронний ресурс]: Положення від 27.09.1971 № 2151-VIII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v2151400-71>
20. Про затвердження типових правил внутрішнього трудового розпорядку для робочих і службовців підприємств [Електронний ресурс]: Правила від 20.07.1984 № 213 – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0213400-84>
21. Програма Російської соціально-демократичної партії більшовиків [Електронний ресурс]: Програма другого з'їзду РСДРП прийнята 1903 року. – Режим доступу: <http://www.agitclub.ru/center/comm/zin/1903project1.htm>
22. Грушевський М. Історія України-Руси. Том VI. [Електронний ресурс]: / М. Грушевський. Київ, 1995. – 680 с. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/hrushrus/iur601.htm>
23. Договори і постанови прав і свобод військових між Ясновельможним Його Милості паном Пилипом Орликом, новообраним гетьманом Війська Запорізького, і між генеральними особами, полковниками і тим же Військом Запорізьким з повною згодою з обох сторін. Затверджені при вільному обранні формального присягою від того ж Ясновельможного Гетьмана [Електронний ресурс]: Договори Підтверджені 5 квітня 1710 року. – Режим доступу: <http://gska2.rada.gov.ua/site/const/istoriya/1710.html>

Стаття надійшла 25.08.2016 р.

В. Б. Пасичнюк, асистент

Национальный университет водного хозяйства и природопользования
Кафедра конституционного права и отраслевых дисциплин
ул. Приходько, 75, Ровно, 23003, Украина

ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ОБЛАСТИ ОХРАНЫ ТРУДА

Резюме

Охрана труда в историко-правовом смысле является нормативно-правовым институтом, который имеет длительную и особую историю становления. Он включает в себя различные нормы, содержащиеся в актах законодательства различных государств. Вполне естественно, что возникновение охраны труда человека напрямую связано с возникновением его трудовой деятельности. В то же время, правовое регулирование охраны труда возникло несколько позже.

В статье исследуется история становления правового регулирования охраны труда в Украине, России, Великобритании, Франции и США. В научной статье содержится мысль о зарождении в Украине отдельных элементов нормативно-правового института охраны труда с 15 века.

Ключевые слова: правовое регулирование, охрана труда, безопасные и безвредные условия труда, Конституция, закон.

V. B. Pasichnyuk, Assistant

National University of Water and Environmental Engineering
the Department of Constitutional Law and Industry Disciplines
Prikhodko Street, 75, Rivne, 23003, Ukraine

HISTORY OF ESTABLISHMENT LEGAL REGULATION OF DEPARTMENT OF LABOR SECURITY

Summary

Safety in historical and legal terms is a regulatory institution that has a long and, most importantly, the formation of a special story. It includes a variety of provisions contained in acts of legislation of the various states. It is quite natural that the appearance of human labor protection is directly related to the appearance of his work. At the same time, the legal regulation of labor protection came a bit later.

The article examines the history of formation of legal regulation of labor protection in Ukraine, Russia, Britain, France and the United States. In the scientific article contains the idea of the origin of the individual elements in Ukraine normative-legal institute of labor protection since the 15th century.

Key words: legal regulation, safety, safe and friendly working environment, the Constitution, the law.